

UKENS NAVN: MARK EVANS AUSTAD

- Jeg er altfor glad i Norge

Bitter? Nei, det er ingen dekkende beskrivelse av Mark Austads reaksjon etter å ha vært amerikansk ambassadør i Norge i tre år. I disse dager pakker den mest omtalte ambassadør i Oslo koffertene for å vende vårt land ryggen. Men Mark Austad vil heller ikke være med på at han vender ryggen til Norge. Han forsikrer at han vil besøke norske venner, som han har så mange av, så ofte han kan. Austad er rask til å avlegge en kjærlighetserklæring: «Mitt problem er at jeg er altfor glad i Norge.» Og Austad er en trofast elsker.

AV BJØRN HEIMAR
FOTO: ERIK BERGLUND

INGEN utenlandsk diplomat som har tjenestegjort i Oslo, har figurert så ofte i massemediene som den avtroppende amerikanske misjonssjef. Hans adferd har ikke utmerket seg med stripete bukser og velfriserte vendinger. Austads omgangsform har vært preget av provoserende uttalelser og uvanlige episoder. Med en slik stil har han brutt med det tradisjonelle diplomatiske mønster. Mark Austad har vært seg selv, en farverik representant for den amerikanske supermakt, med friske utspill og temperamentsfulle utbrudd har han skapt blest om sin person og den kurs som USA følger under Ronald Reagans kommando.

DET er derfor ikke så underlig at beslutningen om å be om avskjed er blitt oppfattet som et tegn på at denne fviske

han brente for da han spredte mormonernes budskap i norske byer og bygder. Det har ligget ham på hjertet å rydde av veien misforståelser om det USA som Ronald Reagan har ledet i snart fire år.

— Jeg tror ikke den særdeles aktive anti-amerikanske klikk har vært så mye etter meg som etter president Reagan. Den er imot hans politikk, mindre hans stil. Selv i disse kretser blekner bildet av Ronald Reagan som en impulsiv cowboy. Jeg støttet aldri Reagan offentlig før han ble president, og jeg har aldri gitt en øre til hans valgkampanje. Men nå vil jeg også tilføye at i de mange år jeg i Washington har fulgt presidenter på nært hold, har ingen imponert meg slik som Ronald Reagan. Det har lyktes ham å endre stemningen i USA fullstendig. Mine landsmenn hadde mistet troen på seg selv. Det var en tid da mange av dem nektet å trekke i militær uniform. Slik er det ikke lenger. Farvede og hvite er igjen stolte av å være amerika-

fentlighetens lys. Men det stemmer heller ikke. Austad ville gjerne ha fortsatt, men legene rådet ham til å slutte mens leken var god. Det har til tider vært en «lek» som for Mark Austad har tatt en ærekrenkende vending.

— Jo, jeg har hatt mine tunge stunder. Men de siste uker har vært en opplevelse som jeg aldri kommer til å glemme. Jeg har møtt en enestående forståelse og respekt for det jeg har gjort og stått for i Norge. Jeg har fått høye utmerkelser som har gledd meg grenseløst, jeg har motatt mange hyggelige brev og jeg er blitt stanset på gaten av folk som har gjenkjent meg. De har alle villet gi meg honnør for det jeg har maktet å være blant mine kjære nordmenn. Skulle jeg så ikke være full av taknemlighet når jeg nå står med hjemreisebillettene i hånden? Jeg føler at mine bånd Norge er blitt forsterket i disse gode dager.

FOR Mark Austad har alle disse inntrykk gjort hans norske fortid mer levende. Han ser for seg sin bestefar på bryggen i Risør i 1894 da han sammen med sine tre barn skulle gå ombord i båten for å dra til Amerika.

— Jeg skulle ønske bestefar hadde sett meg idag. Jeg minnes også mine tre år, 1936–1939, da jeg som mormoner-misjonær syklet rundt i Norge. Det ga meg en anledning til å lære mine forfedres land å kjenne. Siden har jeg hatt et lønnlig håp om at jeg en gang kunne vende tilbake for å avbetale på noe av den gjeld jeg skylder mine norske aner.

Så De det noengang som en mulighet at De kunne gjøre det som amerikansk ambassadør?

— Om jeg har. Jeg har drømt om denne jobben i 40 år. Jeg var ærlig talt skuffet da president Gerald Ford sendte meg som ambassadør til Finland. Det var til Norge jeg ville. Jeg øynet en ny chance da det for tre år siden skulle skiftes ambassadør i Norge. Men da jeg fikk høre at det hadde meldt seg 100 interesserte, ga jeg opp. Allikevel, en dag fikk jeg en telefon fra Det hvite hus. President Reagan tilbød meg ambassadørposten i Oslo. For meg var det et velsignedt svar på mine bønner og drømmer. Jeg syntes jeg var godt kvalifisert. I hele min virksomhet som journalist, politiker og ambassadør i Helsingfors tok jeg egentlig sikte på en gang å kunne overta ledelsen av mitt lands ambassade i Oslo.

SOM ambassadør har nok Mark Austad vært drevet av den samme misjonstrang som

— Hva mener De om Norges internasjonale posisjon idag?

— Nordmenn vet ikke hvor viktig deres land er. De går rundt og sier at vi er bare fire millioner mennesker, så vi teller ikke. Dette er en rivende gal undervurdering av Norges plass i internasjonal sammenheng. Man måler ikke et lands betydning etter antall innbyggere. Selv med et folketall på en milliard er Kina ingen supermakt. Geografisk beliggenhet og naturressurser har bragt Norge i en helt annen stilling enn før krigen. Nøkkelord er den sovjetiske militære maktkonsentrasjon på Kola-halvøya og olje. Sikkerhetspolitisk har Norge fått en enorm betydning. Det er på tide at flere nordmenn forstår dette.

AMBASSADØR Austad har lagt stor vekt på å gjøre ledende personer i den amerikanske stats- og regjeringsadministrasjon kjent med norske problemstillinger. Det er hans tjeneste at det aldri har vært så mange fremtredende amerikanere — med visepresident George Bush i spissen — på besøk i Norge som i de år Austad har vært sjef for USA-ambassaden. Han har også formidlet kontakter for nordmenn som har villet orientere seg på det høyeste plan i Washington. På ambassadør Austads transatlantiske bro har det vært en travel tovelstrafikk.

— Jeg mener selv jeg har klart å øke amerikanske politikk og tjenestemenns interesse for Norge. Leiv Eriksson oppdaget Amerika, nå er det amerikanernes tur til å oppdage Norge. De kommer til et land som ikke lenger er bare en romantisk idyll, med sine vakre fjorder og klangfulle poeter, men som også er en overordentlig viktig del av den vestlige verdens forsvarsallianse.

— De har måttet tåle hard kritikk. Er det lettere å fornærme nordmenn enn andre folk?

— Jeg er norsk, så jeg vet at nordmenn er hårsåre. Jeg har møtt mange norske kvinner og menn som gjerne kritiserer andre, men som ikke selv tåler å bli kritisert. I USA er vi våre egne mest nådeløse kritikere. Vi går løs på oss selv langt hyppigere enn vi gjør andre til skyteskiver.

— Synes De at norske massemedier har gitt Dem en urettferdig behandling?

— Ikke akkurat urettferdig, men de har bevisst eller ubevisst falt for fristelsen til å forvrengte sannheten. Selv har jeg aldri vært aggressiv. Men jeg har slått tilbake når jeg er blitt

angrepet. Jeg har vel ikke alltid oppført meg så diplomatisk som protokollen forutsetter. Men også for ambassadører er det en menneskerettighet å kunne si sin mening. Derfor må vi få synge ut når det er den eneste måte å forsvare vårt land — og oss selv — på.

— Hvilke norske synspunkter har irritert Dem mest?

— Intet har skuffet meg mer enn sammenligningen mellom USA og Sovjet-Unionen. Å likestille det frie amerikanske samfunn med det undertrykkende sovjetiske diktatur er en grotesk forvrengning av de faktiske forhold. Massemedier som bringer den slags usannheter til torgs, bærer et tungt ansvar. De bidrar til en indre undergravning av nordmenns tillit til USA. Dere må ikke glemme at Ronald

Reagan ikke leser norske aviser, eller følger NRK, det gjør heller ikke medlemmene av Kongressen og selvsagt ikke den jevne amerikaner. Men den norske opinion serveres hver dag doser av anti-amerikansk stoff. Den kan med tiden bli påvirket i en retning som Norge ikke er tjent med. Det er mot slike uberettigede angrep på Norge beste venn at jeg har tillatt meg å ta til motmæle.

— De setter altså ikke norske massemedier særlig høyt?

— Jeg vil helst ikke utdele karakterer. Men jeg har selv vært pressemann så lenge at jeg tåler bakvaskelse av min egen person. Jeg forstår også at aviser må selges for å kunne eksistere. For å kunne klare det, kan det nok hende at klanderverdige midler tas i bruk. Jeg

tror ikke det er en utbredt amerikansk-fiendtlig infiltrasjon i norske massemedier. Men i de aller fleste av dem er det én eller et par «anti-amerikanere». De er i stand til å etterlate seg tydelige spor i avisspalter og radio- og fjernsynsprogrammer. Jeg kjenner norske journalister som aldri har skrevet et positivt ord om USA. En slik form for journalistikk kan bare skade de vennskapelige forbindelser mellom våre to land.

DET har vært naturlig for ambassadør Austad å slå et slag for hjertepasienter under oppholdet i Norge. Han er selv en av dem. Han er stolt av det fond for hjertesaken som bærer hans navn og som han tok initiativ til. En ambassadør Austad i et meddelsomt lune unnlater ikke å beklage at Norge

som ett av de rikeste land i Vesten, må sende hjertepasienter til England. Han kan ikke forstå at vi i Norge har råd til å sende penger til sandinist-regimet i Nacaragua, men ikke kan avsette midler til nordmenn som trenger kirurgisk hjelp for å kurere hjerteoner.

Ambassadør Austad anser sin karriere i den amerikanske utenrikstjenesten som avsluttet for godt. På fallrepet etter et tildels omstridt virke i Norge røber han villig at han har fullt ferdige fremtidsplaner. Han vil satse alt han har av tid og krefter på å pleie sitt kjærlighetsforhold til Norge. Alle som kjenner ham vet at han vil gjøre det på den måte som passer ham best. En dag er Mark Austad tilbake på våre breddegrader. Han kan igjen komme som et stormkast, og han skal være velkommen.